

Mnogozastopništvo v kazenskem postopanju.

Priobčil dr. Fran Mohorič.

I.

V tej razpravi razmotrivamo vprašanje, kdaj in v koliko je v kazenskih zadevah mnogozastopništvo dopustno in kake posledice povzroča.

V civilni pravdi mnogozastopništvo pač ne bo dopustno, čeprav zakonsko besedilo tega naravnost ne izključuje (§§ 26 do 39 c. pr. r.), govoreče zlasti v §-u 26 sploh o strankah, opooblaščenih in odvetnikih (§ 27) ali sicer o eni stranki in enem odvetniku splošno, kakor n. pr. v §-u 26² c. pr. r. Zastopanje po pooblaščenih pa ne izključuje, da ž njim došla stranka sama poleg njega ne bi oddajala ustnih izjav itd.

Stvarno je civilna zadeva osredotočena na tako tesno jedro, da mnogozastopništvo iz stvarnih ozirov ni lahko mogoče, iz razlogov umestnosti pa je naravnost nedopustno.

Možno je pač mnogozastopništvo pro foro interno v važni zadevi, pro foro externo v zastopanju zadeve pred sodiščem pa je možno samo enozastopništvo, katero pa seveda ne izključuje nadomestnega zastopništva.

Kjer je predpisano enozastopništvo, podpisuje odvetniške vloge samo en odvetnik tudi tam, kjer tvori pisarno več združenih odvetnikov.

Drugače je v tem oziru v kazenskem postopanju. Tukaj je možno zastopništvo ene stranke pri glavni razpravi po več zastopnikih (zagovornikih) na enkrat.

Glede obdolženca dopušča zakon mnogozagovorništvo izrecno v §-u 40² k. pr. r.: »Dopuščeno je obdolžencu si tudi vzeti več zagovornikov; toda posledica temu ne sme biti, da bi bilo več govorov (za obtoženca) v glavni razpravi, nego mu je dopuščeno.«

Glede obtožitelja pa mnogozastopništva zakon izrecno nikjer ne dopušča.

Zastopanje zadeve po državnem pravdniku in poleg njega po zasebnem udeležencu se v ožjem zmislu ne more smatrati enotnim zastopništvom, ampak k večjem razdeljenim zastopništvom, koder je dopustno zastopanje zasebnega udeleženca zgolj iz civilno-pravnih vzrokov (adhezijsko zastopništvo).

Pri nas se ni primeril slučaj in se tudi menda ne bode, da bi dva državna pravdnika zastopala kako zadevo pred sodiščem naenkrat. Razun dejstva, da bi dva državna pravdnika utegnila zastopati vsak drugačno mnenje, bi se tudi razprava neumestno razvlekla in bi se obdolženec s tem le po nepotrebnem begal. Seveda ni izključeno, da je navzoč pri razpravi drug državni pravdnik, ki za slučaj, da prvi oboli itd., nadaljuje postopanje.

Kako je v tem oziru pri zasebnem obtožitelju? Za zasebnega obtožitelja niso merodajni javni oziri, kakor za državnega pravdnika; zasebni obtožitelj je sam odgovoren za-se in za svoje zadeve, — za svojo obtožbo.

V zakonskih določilih (§§ 46 do 51 k. pr. r.) ne najdemo za mnogozastopništvo zasebnega obtožitelja in zasebnega udeleženca nobenih izrecnih določil. Govori se le splošno in vedno v ednini: »Zasebni obtožitelj (udeleženec) je opravičen« ... itd. § 50 k. pr. r. določa: »Zasebni obtožitelj in zasebni udeleženec, kakor tudi zakoniti zastopniki smejo sami ali po kakem pooblaščenju ovaditi svojo zadevo in si vzeti pravnega zastopnika iz števila onih, ki so vpisani v imenik zagovornikov.«

Tukaj se torej govori samo o enem zastopniku, vendarle v obče in splošno, tako, da besedilo samo mnogozastopništva ne izključuje.

Ker pa ima kazenskopravni red pred vsem težnjo, dati obema strankama kolikor možno enake ali iste pravice, se bo smela iz tega izvajati tudi ravnopravnost za zasebnega obtožitelja glede mnogozastopništva, in se bo moralo mnogozastopništvo na obtožiteljevi strani dopustiti, seveda z istimi omejitvami kakor na obdolženčevi strani mnogozagovornništvo, torej zlasti z omejitvijo, da ne sme biti več govorov, kakor je v zakonu dopuščeno.¹⁾

¹⁾ Primerjaj v tem zmislu tudi odločbo 25/9 1903 št. 505 zb. št. 2877: »Da se zasebni obtožitelj pri razpravi poslužuje več pravnih pomočnikov (Rechtsbeistände), ob sebi ni nedopustno; vendar se ne sme postaviti s tem obtoženec (n. pr. glede v §§-ih 249 in 255 kpr. navedenih opravičenosti) na slabše, kakor obtožitelj.«

Pri več zagovornikih sme k eni točki govoriti samo en zagovornik, tako, da k eni točki govori (če so vsi zastopniki pooblašeni v istem obsegu) en zagovornik, k drugi pa drugi, — eden ima prvi zagovor, drugi zagovor v repliki, tretji v tripliki, — če je govoril večkrat državni pravdnik.

Enako bo smel govoriti tudi k eni točki samo po en zastopnik zasebnega obtožitelja.

Glasom §-a 46³ sme prevzeti državni pravdnik zastopanje na željo zasebnega obtožitelja, toda ta slučaj se v praksi še ni nikdar dogodil, izvzemši uradnih zadev. Tukaj je torej državni pravdnik (edini) zastopnik zasebnega obtožitelja, kar ne izključuje, da bi se zasebni obtožitelj ne udeleževal pri zadevi sam, pač pa izključuje, da bi državni pravdnik njegovo zadevo sozastopal poleg njegovega še drugega posebnega neodvetniškega ali odvetniškega zastopnika.

Kar se tiče vprašanj do vsake pri glavni razpravi zaslišane osebe, se bode v zmislu §-a 249. k. pr. r. morala priznati dopustnost vprašanj vsem zagovornikom in zastopnikom, samo ne glede na eno in isto dejstvo, ampak vsakega glede na kako drugo dejstvo ali na druge podrobnosti.

Ta vprašanja ni smatrati samostojnim govorom, glede katerih se morajo množinski zagovorniki in zastopniki glede predlogov zediniti.

II.

Vprašljivo je mnogozastopništvo v slučajih činov, kaznivih v zmislu zakona z dne 17. decembra 1862, št. 8 iz leta 1863.

1. Člen V. št. 1 tega zakona se glasi: »V §-ih 487 do 491, potem v §-u 496 k. z. navedene 1. pregreške in 2. prestopke proti varnosti časti je preganjati u r a d o m a, če so storjeni proti: a) eni zbornic državnega zbora, b) deželnemu zboru, c) javni oblasti, d) cesarski vojni, e) cesarski mornarici ali oddelku poslednjih dveh,« — pri čemur je v zadevah ad e) treba privolitve vojnega, domobranskega (odnosno mornariškega) ministra.

Glede navedenih kazenskih činov po čl. V. št. 1, zlasti tudi prestopkov, je stvar deloma enaka kakor pri javnih kaznivih činih.

2. V praksi so pa nastale težkoče in dvomi zlasti glede odstavka 3., čl. V. cit. zak.: »Zaradi pregreškov po §-u 493. k. z. proti varnosti časti, v kolikor se napad obrača proti javnemu uradniku ali

slugi, proti vojaku ali duševnemu pastirju glede dejanj njihovega poklica, je dopuščeno sodno preganjanje ne samo na zahtevo žaljenca, marveč more obtoževati tudi državni pravdnik iz javnih ozirov tekom roka §-a 530. k. z.

Državni pravdnik si ima začasno zagotoviti privoljenje žaljenca, in če njega ni moči zaslišati, njegovega predstojnika ali drugega višjega oblastva.

Žaljenec ima pravico, da se v s a k č a s pridruži obtožbi državnega pravdnika.

Pridružiti je istoveten izraz onemu v §-u 47 k. pr. r. glede oškodovanca, ki se sme do začetka glavne razprave pridružiti kazenskemu postopanju kot zasebni udeleženec.

V členu V. št. 3 cit. zakona se govori samo o p r e g r e š k i h. Nekaj časa je bilo dvomljivo, če izraz pregreški (v širšem zmislu) ne vsebuje tudi prestopkov, toda praksa uči enotno in zlasti v novejšem času pravilno, da zakon misli samo na pregreške v ožjem zmislu.

Iz tega sledi, da p r e s t o p k i člena V., odstavek 3, niso taki, da bi smel državni pravdnik iz javnih ozirov staviti obtožbo; vedno in vselej ostanejo zasebna zadeva in torej zasebna obtožba.

To je jako dalekosežnega pomena. Če naj postopa državni pravdnik iz javnih ozirov, tedaj morajo utihniti in sploh nehati oziri na žaljenca, tedaj žaljenec nima več razpolagati z obtožbo, zlasti je ne more več naknadno umakniti.

Če pa žaljenec ne sme razpolagati z obtožbo, potem pa ga tudi ne morejo zadevati stroški, za slučaj, da je obdolženec oproščen, kajti sicer bi prišli do neskladnosti, da bi se proti volji žaljenca delali stroški na njegov račun. Žaljenca more zadeti odgovornost za stroške samo tedaj, če je on izključno opravičeni obtožitelj, ki prosto razpolaga z obtožbo v zmislu zakona.

Vse to se je moralo navajati zaradi mnogih dvomov v praksi in zaradi potrebne jasnosti v našem vprašanju.

Da se vrnemo k zadevi o mnogo zastopništvu: kako je z mnogo zastopništvu v slučajih člena V., t. 1 in 3 cit. zak.?

Pri kaznivih činih zoper varnost časti ni nikake stvarne, telesne ali gmotne škode, zato je v s a k a z a s e b n a u d e l e ž b a i z k l j u č e n a.

V kolikor so torej kaznjivi čini člena V., ođst. 1., absolutno javne zadeve in predmet javne tožbe, bi bilo torej soditi, da je v tej

zadevi državni pravdnik edin opravičen obtožitelj in posredno tudi zastopnik žaljenecv, in da je vsako drugo sozastopništvo (zlasti ono po odvetniku) izključeno.

Toda člen V⁵ zakona upravičuje žaljenca, da se vsak čas pridruži obtožbi državnega pravdnika, torej tako v slučajih člena V², kakor onih člena V¹ cit. zakona.

Kaj pomeni ta pridružitev?

Ni dvoma, da pomeni ta pridružitev predvsem to, kar določa zakon za zasebnega udeleženca, in sicer v §-u 47¹ k. pr. r.: »Upravičenost, državnemu pravdniku in preiskovalnemu sodniku dati na roko vse, kar služi v dokaz obdolženčeve krivde«; in v §-u 47² k. pr. r.: »Upravičenost pregledovati spise, to pa, če ne branijo posebni razlogi, že med uvodnimi poizvedbami, in dokler teče uvodna preiskava.

Ker pa žaljenec ni oškodovanec v zmislu zasebnega udeleženca, ampak zasebni obtožitelj sam, gredo temu žaljencu nedvomno tudi pravice zasebnega obtožitelja v zmislu §-a 46² k. pr. r.: »med uvodnimi poizvedbami in uvodno preiskavo dati sodišču na roko vse, kar bi njegovo obtožbo podpiralo, pregledovati spise (in za uveljavljenje obtožbe uvesti vse korake, do katerih je sicer državni pravdnik upravičen).«

Glede zadnjega dela (v oklepajih) je upravičenost žaljenca že prav dvomljiva in celo nedopustna. Obtožnico vlaga samo državni pravdnik. Če bi žaljenec sam vložil obtožbo, bi se njegova obtožnica lahko križala z ono državnega pravdnika, jo ovirala ali ji nasprotovala. Enako velja za predloge, veljali bodo samo predlogi državnega pravdnika, ki jih seveda utegne staviti sporazumno z žaljencem ali pa tudi proti njegovi volji.

Zato za žaljenca ne more veljati v slučajih javne obtožbe člen V¹ in V³ cit. zak. določba §-a 46² k. pr. r. o mudnem zasebnem obtožitelju, seveda tudi ne določba §-a 47³ k. pr. r., po kateri je zasebnega udeleženca vabiti h glavni razpravi s pristavkom, da se bodo za slučaj njegovega neprihoda čitali iz spisov njegovi predlogi (predloge stavi državni pravdnik).

Pač pa bo veljavna daljna določba §-a 47³ k. pr. r., da sme navzoči žaljenec staviti vprašanja na vse zaslišane osebe (obtoženca, priče, zvedence). Sme seveda tudi dajati pojasnila pri glavni razpravi in se v ta namen oglašati k besedi. Odveč bi bilo staviti

končne predloge, ki bi bili istovetni onim državnega pravdnika, drugih predlogov zaradi odškodnine ne more staviti, in tudi ne takih predlogov, ki bi se nanašali na obtožbo samo, pa ne bi soglašali z onimi državnega pravdnika. Izjaviti more le to, da se pridružuje predlogom državnega pravdnika.

Pač pa mu pristojna pravica s u b s i d i a r n e obtožbe v zmislu §-a 48. k. z. (kakor zasebnemu udeležencu), iz česar izhaja, da se v slučajih člena V¹ cit. zak. sploh ne more vložiti zasebne obtožbe.¹⁾ Možna pa je zasebna obtožba vsled izrecnega zakonskega besedila v slučajih člena V.³ (v pregrešku zoper uradne osebe z ozirom na njihovo uradovanje), toda samo tedaj in dotlej, dokler državni pravdnik iz javnih ozirov ne prevzame obtožbe. Pridružitve žaljenca je v slučaju javne obtožbe možna le v toliko, v kolikor soglaša s predlogi državnega pravdnika. To načelo zastopa zlasti odločba kasacijskega dvora z dne 19. oktobra 1901, št. 9270 zb št. 2658: »Državni pravdnik, ki v zmislu člena V³ cit. zak. dvigne obtožbo iz javnih ozirov, postopa neodvisno od poznejših obdolžencevih izjav. Za kazensko postopanje je brez pomena, če žaljenec prekliče dovoljenje k tožbi ali kazen odpusti pozneje.

Glede p r e s t o p k o v v zmislu člena V³ cit. zak. ni ustanovljena obtožba državnega pravdnika iz javnih ozirov.

Posredovanje državnega pravdnika v takih, oblastvene osebe z ozirom na njihovo uradovanje žaljivih činih, je torej mogoče s a m o n a ž e l j o ž a l j e n c a v zmislu §-a 46. k. pr. r., katera želja se iz ozirov na oblastvene osebe navadno uvaža v nasprotju s slučaji, da se taka želja izraža od strani neuradnih oseb.²⁾

Kako naj se pa zasebno zastopanje državnega pravdnika po §-u 46. k. pr. r. izvrši v podrobnostih, o tem gredo nazori narazen.

¹⁾ Odločba z dne 19. junija 1887 št. 4467, zb. št. 934: Predmet zasebne obtožbe v členu V¹ cit. zak. imenovani kaznjivi čini ne morejo biti; oni so, če državni pravdnik odkloni, preganjati samo v smislu §-a 48 k. pr.

²⁾ Primerjaj odločbe kas. dvora z dne 27. septembra 1886 št. 3861 in z dne 18. novembra 1887 št. 10203: »Če so bile v členu V³ cit. zak. imenovane osebe vsled prestopkov, kaznivih v smislu §-a 493 k. z. žaljene, tedaj se mora vršiti sodno preganjanje, čeprav se je žalitev nanašala na uradno poslovanje, samo na zasebno obtožbo. Zastopanje žaljenca more državni pravdnik prevzeti v smislu § a 46 k. pr.

Enaka odločba: pl. o. 25. novembra 1886 št. 11824 zb. št. 991: »Prestopek po §-u 487 k. z. ostane predmet načelne zasebne obtožbe tudi tedaj, če je

Čestokrat se zahteva od strani državnega pravdnika posebno pooblastilo žaljenca.

V tem oziru se stavi torej državni pravdnik v vrsto navadnih pooblaščenцев (§ 39, 41², ³ k. pr. r., § 44), češ, da potrebuje formalnega pooblastila.

Po naši sodbi to naziranje ni pravilno. Niti v navadnih razmerah ne zahteva zakon v §-u 46 k. pr. r. formalnega pooblastila za zastopnika. Dejansko zadostuje, da zastopnik pride z zastopancem k razpravi, da se sodniku soglasno naznani zastopstvo, in da se dotična izjava zabeleži v zapisniku.

Zadostuje tudi, da se zagovornik obtoženca, ki ni prišel, izkaže z obtoženčevim vabilom, na katerem je morda kakor s pismom (zadostuje tudi navadno pismo) zagovornik za zastopanje naprošen; pri čemur je le v slučajih dvomljivosti dotično izjavo treba naknadno doprinesiti.

Če se torej že v navadnih razmerah pri drugih zastopnikih ne more zahtevati formalnega pooblastila, je formalno pooblastilo tem manj potrebno za državnega pravdnika.

Ker pa velja prevzeto zastopništvo tudi za pravnega nasprotnika (obtoženca), je vendar le treba, da je pooblaščenje vidno tudi za nasprotnika, in seveda tudi za sodišče, za kar zadostuje obojestranska izjava pri glavni razpravi v pričo nasprotnika, in tozadevna zabeležba v zapisniku, kakor tudi predložitev enake zabeležbe v spisih državnega pravdnništva. Tako pooblaščenje zadostuje za razpravo na prvi stopinji. Ker pa je zasebni obtožitelj upravičen sam k razpolagi glede svoje obtožbe, potreboval bo državni pravdnik za pravne leke posebno pooblaščenje (sporazum); formalnega pooblastila pa tudi tukaj ni treba.

Nastane vprašanje, ali more zasebni obtožitelj (oblastvena oseba) poleg državnega pravdnika najeti še drugega zastopnika, bodisi odvetniškega ali neodvetniškega.

Že zgoraj se je izvajalo za navadne slučaje, da zaradi ravnopravnosti strank vobče ni nemogoče, da se poslužuje zasebni obtožjenec javni uradnik ali sluga*. Da to načelo velja tembolj tudi zaradi žalitev po §-u 496 k. z., katere se v členu V³ nav. z. niti ne imenujejo in jih je torej razsojevati izven tega člena zgolj po določilih §-a 496 k. z., o tem je vsako daljno izvajanje odveč. Vendar je bil v rabi dvomljiv tudi ta slučaj, kakor kaže o. 18. januarja 1884 št. 12628 zb. št. 610: „V slučaju §-a 496 k. z. uradno preganjanje ni na mestu, čeprav je žaljenec javni uradnik“.

žitelj več zastopnikov. Toda če je naprosil za zastopništvo državnega pravnika, je s tem povzročil poseben položaj. Na vsak način je smatrati državnega pravnika prvim in glavnim zastopnikom, po katerem se imajo ravnati vsi drugi. Prvenstvo gre državnemu pravdniku po svojem uradnem dostojanstvu, zato mu gre tudi sicer prva in odločilna beseda, ki odločuje vselej, če se izjave drugih zastopnikov ne skladajo z njegovimi: sozastopnik je torej samo pomočnik državnega pravnika.

Predvsem je v takem položaju odvisno od državnega pravnika, če bo hotel z drugim zastopnikom zastopati obtožitelja, in bo zastopništvo tudi odložil, če se v sozastopništvu kaže kaka nezaupnost do njega, ali se sozastopništvo ne strinja z njegovim ugledom. Vsekakor pa je v slučaju, da obstoja sozastopništvo poleg državnega pravnika, zasebni sozastopnik državnemu pravdniku vsaj v gotovih ozirih podrejen; najprej gre beseda in pravica vprašanja državnemu pravdniku in šele potem sozastopniku, ki se more — kakor žaljenec — sam le pridruževati predlogom državnega pravnika, in sicer le v obsegu dokaznega postopanja.

III.

Dosedaj se je izkazala dopustnost mnogozastopništva samo raz stališče zastopane stranke. Treba je še označiti pomen mnogozastopništva z ozirom na nasprotno stranko.

Že iz stališča §-ov 40², 249, 255 k. pr. r. se je navajalo, da se pravica govorov vsled zastopništva ne sme pomnožiti in v tem oziru ne prikrajševati nasprotnika.

Nasprotnika pa zadeva osobito odgovornost zaradi pravnih stroškov, če v pravdi podleže.

Z mnogozastopništvom se pomnožijo pravdni stroški; ali naj podlegli nasprotnik trpi tudi te stroške?

Pravdne stroške ima na predlog odmeriti sodišče po zaslišanju nasprotnika.

Že iz tega sledi, da ima sodišče razločevati med potrebnimi in nepotrebnimi stroški, in tudi zakon sam določuje, da ima sodišče uvaževati bistveni zaslužek zastopnika (§ 395² k. pr. r.).

Med bistveno potrebo bo pa že iz razlogov stvarnosti in umešnosti šteti le zastopanje po samo enem zastopniku kot zadostno.

Če ima torej žaljenec povod ali potrebo, najeti več zastopnikov, more to storiti zgolj in izključno na svojo odgovornost in svoje stroške v zmislu §-a 395¹ k. pr. r.

Omeniti je, da v določilih §-ov 389—395 k. pr. r., ki govorijo o stroških, sploh ni nikake določbe o mnogozastopništvu: § 393¹ k. pr. r.: »Kdor se poslužuje zastopnika, tak zastopnik; § 394¹ k. pr. r.: »Gre zastopniku kake stranke nagrada«; § 395¹ k. pr. r.: »Ako se stranka in nje zastopnik ne moreta dogovoriti o nagradi,« — torej se govori povsod v ednini o zastopniku.

§ 393³ k. pr. r. nalaga podleglemu obdolžencu, zasebnemu obtožitelju ter udeležencu, kakor onemu, ki je vedoma koga po krivem ovadil, tudi povrnitev vseh stroškov zagovorništva in zastopništva, kar se pa z ozirom na stvarni položaj ne da uporabiti za mnogozastopništvo.

Učne knjige (Rulf, Ullmann, Varga, Lohsing) mnogozastopništva izrecno ne omenjajo; govore le o »resničnem«, »pravem« zaslužku zastopnika, odnosno o tem, da je stranke ščititi pred prenapetimi zahtevki nasprotnika; prav tako Amschl II., p. 79.

IV.

Posebej nam je še pojasniti vprašanje stroškov pri mnogozastopništvu v slučaju člena V zakona z dne 17. decembra 1862 št. 8 d 2 iz leta 1863.

Tukaj nastane mnogozastopništvo, če se žaljenec, ki ima pravo vsakočasne pridružitve, res postopanju pridruži in se da zastopati po posebnem zastopniku, torej razun po državnem pravdniku še po drugem, zlasti odvetniškem zastopniku.

Če bi v tem slučaju zadevala odgovornost obtoženca za žaljenčevo večzastopništvo, bi morala tudi žaljenca zadevati odgovornost za mnogozastopništvo na obtoženčevi strani. Žaljenca pa bi morala zadevati odgovornost za stroške saj enega obtoženčevega zagovornika tudi v slučaju, če bi državni pravdnik, vzdržujoč obtožbo zoper njegovo voljo, podlegel.

Žaljencu pa gre nagrada za enozastopništvo z omejitvijo, če in dokler državni pravdnik sam zadeve ne prevzame, ali je zopet ne prevzame. Za sozastopništvo pridružujočega se žaljenca v zmislu

čl. VI³ nav. zak., torej v našem slučaju ni mesta v tem oziru, da bi bil podlegli obtoženec odgovoren tudi za stroške posebnega zastopnika — pridruživšega se žaljenca. Njegove koristi so odgovorno zastopane za obtoženca že po državnem pravdnístvu, drugih koristi on nima, — vse te koristi so samo idealne, in se torej s še enkratnim zastopništvom ne more obtežiti v stroškovnem oziru položaj obtoženca, kakor ne s tem, da žaljenec najame dva ali več zastopnikov.

Še janeje se kaže naš nazor v slučaju prestopka v obsegu čl. V³ nav. zak., kjer se gre za žalitev uradne osebe glede na njene uradne posle.

Že v slučaju, da državni pravdnik zastopa neuradnega zasebnega obtožitelja, smo našli, da poleg državnega pravdnika ni mesta za zasebno sozastopništvo. Pa tudi v slučaju prestopka po členu V. cit. zak. je državni pravdnik zastopnik zasebnega obtožitelja, in podlegli obtoženec ne more biti odgovoren za stroške sozastopništva, ki zastopa zasebno obtožbo poleg državnega pravdnika.

Žaljeni uradnik se mora torej pravočasno odločiti, ali zastopa svojo zadevo sam neposredno, ali posredno po svojem zasebnem (odvetniškem) zastopniku, ali pa naprosi za zastopanje svoje zadeve državno pravdnístvo, ki je v tem slučaju glavni in odločilni njegov zastopnik, dočim ima kak drug sozastopnik, če je poleg državnega pravdnika sploh umesten, le podrejeno, za nasprotnika nemerodajno vlogo.

Predosnutek kazenskega zakona iz leta 1909. je, uvidevši neumestnost križajočega se tekmovanja v zastopništvu državnega pravdnika in zasebnega zastopnika, določil, da se obtožbe odstrani, določujoč v §-u 333³: Če se izvrši žaljenje zoper osebo javne službe ali uslužbenca vere med vršitvijo njihovega urada ali službe, ali v tiskovini ali na javnem zborovanju, tedaj sme javni obtožitelj s pooblaščenjem žaljenčeve predstojne oblasti tekom roka, odprtega za zasebno obtožbo, vložiti javno obtožbo. Javna obtožba je izključena, kakor hitro je vložena zasebna obtožba. Enako velja o zasebni obtožbi, če je vložena javna obtožba.

